

Sú sekty na Slovensku celospoločenským problémom?

Aby sme sa vyhli nedorozumeniam objasníme si najprv o akých spoločenstvách bude reč. V odborných kruhoch sa diskutuje o pojme sekta, ktorý v pôvodnom význame označuje uzavretú skupinu, ktorá sa odštiepila od nejakej organizácie – vyjadruje teda hodnotovo neutrálne vzťah. Jazyk si však žije vlastným životom a slovu sekta ľudia pripisujú výrazne negatívnu hodnotiacu konotáciu.

Ponechajme otázky o obsahu pojmu odborníkom. Zatiaľ sa s týmto rozporom vysporiadavame tak, že takto vnímanej sekte pridávame negatívne hodnotiace prívlastky – deštruktívna, zhubná, totalitná, manipulatívna a definujeme ich popisne.

Máme na mysli spoločenstvá, ktorých vodcovia ako jediné authority rozhodujú o ideológii aj všetkých oblastiach života skupiny i jednotlivcov a na získanie nových členov aj ich udržanie využívajú cielene psychickú manipuláciu. Členovia sa považujú za vyvolenú elitu, ktorá spasí svet a vyrieši všetky problémy ľudstva. Vonkajší svet preto odmietajú ako nepriateľský, prísne sa uzatvárajú a nespolupracujú s ostatnými. A vôbec nezáleží na tom, či sú to skupiny náboženské, liečebné, komerčné alebo politické.

Život v takejto sekte mení pôvodné „JA“ na kultovú identitu. Stráca sa individualita a zostáva len masa ľudí, kde sa všetci „podobajú ako vajce vajcu“. Skúste si predstaviť svojho blízkeho, ako sa zrazu zmení a začne celkom inak cítiť, myslieť aj konať. Čo malo pre neho včera hodnotu, dnes nemá žiadnu cenu. Nepredstaviteľné? V našej poradni sme si len vlani vypočuli 59 takýchto príbehov. Kultová identita sa nepredvídateľne vynára u bývalých členov aj po odchode zo sekty tak ako flashbacky u užívateľov drog.

Človek sa môže stať až psychicky závislým na sekte podobne ako narkomani na drogách. Začína sa to zvedavosťou, prvotnou fascináciou, postupným zvyšovaním „dávky“ času, myslenia aj peňazí pre sektu, až po odchod z rodiny, sociálnu izoláciu a stratu slobody.

Je pravdepodobné, že niektorí ľudia by sa bez závislosti na sekte dostali do inej závislosti.. Z praxe poznáme aj prípady substitúcie drogovej závislosti za závislosť na sekte. Jedna závislosť sa tu nahrádza inou a dá sa len posudzovať čo je menšie alebo väčšie zlo.

Môžete namietat', že ľudia v sektách sú šťastní. Máte pravdu. Skutočne spočiatku prežívajú stav podobný silnej zamilovanosti. Aj narkoman je pri prvých skúsenostiach s drogou fascinovaný a prežíva eufóriu. Postupne sa však stáva otrokom drogy. Podobne aj v sekte pocit šťastia časom nahradí citové otroctvo voči vodcovi, skupine, ideológii.

Zážitky v sekte popisujú bývalí členovia ako duchovné znásilnenie. Prežívajú strach z večného zatratenia, apokalypsy, démonizujú realitu, cítia sa vinní. Niektorí túto ťarchu neunesú a vracajú sa do siekt – podobne ako sa narkomani v recidíve vracajú ku droge.

Dôsledkom sú osobné tragédie, odcudzenie v partnerských vzťahoch, rozpady rodín, narušenie psychického aj fyzického zdravia aj ohrozenie života.

Človek môže sektu opustiť, zbaviť sa závislosti a vrátiť sám k sebe. Je to však bolestivý a zdĺhavý proces. Pre narkomanov máme vybudovanú celú sieť liečebných a resocializačných zariadení. Bývalý člen sa trápí osamelo, pretože má „naočkovaný“ strach z vonkajšieho prostredia a nemá veľa možností kam sa obrátiť o pomoc.

Tieto skutočnosti sú verejnosti málo známe. Okrem toho podliehame mýtom, ktoré znižujú prah citlivosti voči tomuto problému. Predpokladáme, že kresťanská viera, ku ktorej sa u nás hlási vyše 80% obyvateľov, akosi automaticky pred vplyvom siekt ochraňuje. Výskumy z USA (*Gasde a R.A.Block, 1998*) však udávajú, že 72,1% bývalých členov sekty Church Universal and Triumphant pochádzalo pôvodne z kresťanského prostredia. Veríme tiež že, človek je tvor racionálny: „Mám predsa svoj zdravý rozum, mne sa to nemôže stať.“ Ale môže. Každému z nás. Voči psychickej manipulácii nie je nikto dostatočne imúnny a podľahnúť sa dá aj v priebehu pár hodín. Ani nevieme ako, pretože manipulácia siekt je veľmi rafinovaná.

Náborové akcie sú pestré, atraktívne a ťažko rozlíšiteľné – meditácie, duchovná hudba, liečenie, vzdelávacie programy (*Free Teens Moonistov*), charitatívne (*Humana v projekte People to people*), športové – beh za mier a proti drogám ... Lákavé sú najmä pre mladých – približne 50% členov vstupuje do siekt vo veku 18 – 25 rokov, ale všetci hľadáme pochopenie a oporu keď prežívame krízu (či už osobnú alebo generačnú), a vtedy skôr podľahneme univerzálnym riešeniam, ktoré sekty ponúkajú.

Pokúsme sa teraz spoločne hľadať odpoveď na otázku v titulku a pozrime sa na pôsobenie sporných spoločenstiev na našom kresťanskom Slovensku.

Viete napríklad o tom, že Slovenská republika dostala možnosť prijať "významné medzinárodné ocenenie Mierový kvet Sri Chinmoya"? Viete o tom, že s poctou toto ocenenie prijala? Deklaráciu o akte zasvätenia podpísal v novembri 1998 vtedajší prezident aj podpredseda vlády. Osobitne boli zasvätené Sri Chinmoyovi aj rôzne miesta – Levoča, Spišský hrad, Chopok, Rysy, okres Spišská Nová Ves, Pustý hrad, Banská Bystrica. Všade je pamätná tabuľa alebo pomník s menom Šrí Činmoja. Nebojte sa – nie sme v tom sami – zasvätená je aj Republika Malta, Juhoafrická republika, Zimbabwe, Fínsko, Nový Zéland, 13 amerických štátov aj 700 miest v 50 krajinách sveta.

Zostáva pre nás záhadou, podľa akých kritérií ponúka guru členstvo v celosvetovej mierovej rodine. Keby sústredil úsilie na problémové krajiny, patrili by medzi mierové kvety aj Afganistan, Irak, Írsko, Jeruzalem a nemali by sme dnes problémy s vojnami a terorizmom. Všade na svete by bol dávno pokoj a mier – aké to mohlo byť jednoduché!

Čo sme deklarovali? Nuž len to, že podporujeme megalomanského guru Šrí Činmoja, ktorý chŕli v mene mieru tisíce svojich kresieb, básničiek, kníh (1250), 14000 duchovných piesní, podáva „nadľudské“ výkony, vystupoval na 500 mierových koncertoch hrajúc na mnohých hudobných nástrojoch, tak, že v súťaži so žiakmi hudobnej školy by skončil fiaskom. Nie je známe, že by tieto mierové aktivity prispeli čomukoľvek inému ako jeho vlastnej propagácii. Nemyslím, že ľudia, ktorí sa ku hnutiu pridali mali zlý úmysel. Skôr naopak. Ale tu sa v mene ušľachtilej idey porušujú zákony, blokuje kritické myslenie, zahmlievajú skutočné motívy guru založené na pestovaní kultu osobnosti a snahe absolútne ovládať život členov svojej autoritárskej sekty.

Pokiaľ je nám známe, len Bystričania sa chytili zdravého rozumu a vďaka jednému zo svojich mestských poslancov bol akt zasvätenia (po roku intenzívneho snaženia a interpelácií) prehlásený za právne neplatný a pomník postavený z rozpočtu mesta za 52760 korún, zbúrali. Zákon a zdravý rozum zvíťazili.

Neboli ste náhodou na školení *Business Success International*? Podľa ich vlastných informácií vyškolili za 10 rokov existencie 15000 manažérov a zamestnancov z viac ako 2000 firiem. Základom je know-how postavené na administratívnych technológiách *Lafayette Ronalda Hubbarda*, ktoré spísal v monumentálnom osem zväzkovom diele „*Organizačný kurz pre vedúcich pracovníkov*“. L. R. Hubbard je zakladateľom

Scientologickej cirkvi, ktorá je považovaná za jednu z najväčších a ekonomicky najsilnejších sporných organizácií.

Navštívili ste *Dianetické centrum* v Leviciach, Martine, Bratislave, Banskej Bystrici? Využíva sa v nich *Dianetika – moderná veda o duševnom zdraví*, ktorej autorom je už spomínaný L.R. Hubbard. Najprv vám ponúknem na vyplnenie *Oxfordský test osobnosti s Einsteinom* na titulnej strane. Čo sa vám vybavilo? Napadlo vás niečo spochybňujúce? Oxford a Einstein sú predsa uznávaná značka kvality vzdelania a vedeckosti. Kto by zapochyboval? Zodpoviete na 150 otázok a dostanete zdarma graficky zobrazené rozloženie vašich osobnostných vlastností – v čom ste v norme a v ktorej oblasti už kritická hranica vyžaduje intenzívnu prácu na zlepšení seba samého. Samozrejme vám hneď ponúknem (už za peniaze) sebazdokonaľovací kurz. Aj špeciálnu terapiu – auditing. Potrebujete predsa odblokovať zaťaženú myseľ aby ste sa stali clearom – čistým plnohodnotným človekom.

Ak však položíte kompetentým otázku ako bol dotazník štandardizovaný (štatistický postup na určenie noriem) a validizovaný (overenie platnosti) dozviete sa, že to nevedia, ale zistia. Na odpoveď čakám tretí rok.

Aj v oblasti školstva sme našli mnoho sporných spoločenstiev. Napríklad:

- *Sahaja joga (guru Sri Mataji Nirmala Devi)* ponúka v Centre voľného času sahaja jogu pre deti, miniseminár o sebaopoznaní v triede gymnázia, priestory prenajaté v škole.
- Oddaní žiaci *Srí Chinmoya* zorganizovali na konzervatóriu koncert duchovnej hudby.
- *Kresťanské spoločenstvo* (nie je registrované ako cirkev) horlivo presviedča na vieru cez videoprojekcie v domovoch mládeže aj na školách.
- *Scientológia* robí protidrogovú kampaň „*Povedz nie drogám, povedz áno životu*“.
- *Hnutie zjednotenia (Moonisti)* núkalo bojové umenie *Won Hwa Do*, prevenciu AIDS cez občianske združenie *Pläsk*, ktorého zakladateľ a predseda je aktívnym členom Moonistov. Zriaďujú *CARP a HARP kluby* pre študentov, kde prežijú príjemnú atmosféru kultúrneho večera, konverzáciu v cudzom jazyku, výlety do prírody, prednášku o filozofii srdca. Netušia, že navštívili náborové centrum Moonistov. Nevedia to ani ich rodičia a pedagógovia.

A pamätáte sa na spor o jogu v školách? Kto z vás vie, že v pozadí bolo sporné spoločenstvo *Jóga v dennom živote* so svojim guru *Paramhans Svámi Mahéšvaránandom*? Štátne inštitúcie zaangažované do schvaľovacieho procesu – Metodické centrum mesta Bratislavy, Štátny pedagogický ústav a Ministerstvo školstva sa vyjadrovali pozitívne tvrdiac, že ide len o telesné cvičenia. Môžeme sa teraz čudovať, že to isté ministerstvo udelilo akreditáciu *LITE Anglickej školy*, ktorá používa učebné technológie už spomínaného L. R. Hubbarda? Licencovaným predajcom je *Scientologická cirkev cez ABLE (Asociation for Better Living and Education)*. Niet teda pochýb o ich vzájomnom prepojení – a štátny úrad potvrdil akreditáciou hodnovernosť a kvalitu vzdelávania.

Zodpovedali ste si už v úvode položenú otázku? Netvrdíme, že všetky vymenované organizácie sú sekty, ale sú s nimi neprehľadnými pavučinami previazané s cieľom získať nových členov alebo sa prezentovať v pozitívnom svetle. My sa domnievame, že deštruktívne sekty sú celospoločenským problémom, ktorému sa nevenuje dostatočná pozornosť. Odborníkov je málo a pracujú v skromných podmienkach bez výraznej podpory štátu a donorov. A verte, že deštruktívne sekty sú ťažká konkurencia s mnohomiliónovým finančným krytím.

Pokiaľ ste dočítali až sem a pochopili, že váš blízky je v sekte, alebo je ňou ohrozený, pomôžete mu tým, že vyjadríte bez agresivity, vecne a jednoznačne nesúhlas, neodsúдите ho a budete s ním udržiavať kontakt. Nechajte otvorené dvere aby sa „stratený syn“ mohol vrátiť. Najlepšou ochranou nás všetkých je búranie mýtov, informovanosť a podpora kritického myslenia. Aby rodič dokázal debatovať so svojim dieťaťom a argumentovať. Aby sa nestávalo, že v školách pôsobia sekty. Aby politici vedeli, čo deklarujú.

Ivana Škodová, pedagogička, odborná pracovníčka CPPS – PDZ (Pracovisko prevencie drogových závislostí), predsedníčka o.z. INTEGRA – Centrum prevencie v oblasti siekt.

Zuzana Škodová, externá psychologička o.z. INTEGRA – Centrum prevencie v oblasti siekt.